

Regionale Vereniging Natuur en Landschap Natuurpunt Oost-Brabant

Algemene Vergadering 2019

Programma 14u00: Excursie Vierkensbroek, Toelichting Life natuurontwikkeling en herstel vallei in de praktijk

- door Luc Vervoort en Bram Canaerts
- Afspraakplaats: Bezoekerscentrum Huize Ernest Claes, parking aan het station van Zichem, 15 minuten stappen
- Laarzen meebrengen

•17u00: Algemene Vergadering NPOB

- Afspraakplaats: Zaal Abtskwartier in Abdij van Averbode, Abdijstraat 1, Scherpenheuvel-Zichem
- Proper schoeisel voorzien voor het betreden van de abdij

•

Programma Algemene Vergadering Verwelkoming en opname stemgerechtigde aanwezigen

- Goedkeuring verslag AV van 24 februari 2018
- Financieel en jaarverslag NPOB 2018
- Verslag Auditor
- Prioriteiten en begroting 2019 Hervervkiezing uittredende bestuurders en stemming nieuwe kandidaten
- Aanduiding Auditor 2019
- Forum:
 - Lancering project Natuurpunt
 - Beleidswerking in Oost-Brabant
 - Impuls reservatenwerking met nadruk op de Noord-Hagelandse topgebieden

Robuuste valleisystemen

Op lokaal en regionaal niveau binnen de gemeenten van Midden- en Oost-Brabant werken aan een robuust landschap en functionerende valleisystemen met het oog op klimaatbuffering en versterking van de biodiversiteit

Regionale Vereniging Natuur en Landschap

Natuurpunt Oost-Brabant

Taakgroep

- Om deze campagne uit te voeren hebben we een taakgroep opgericht.
- De samenstelling bestaat uit mensen betrokken bij de verschillende valleien uit onze regio

Tentoonstelling en folders

- Roll-up banners:
 - 4 algemene met uitleg over het thema
 - 2 per vallei (klimaat en biodiversiteit)
 - Overzicht: <http://www.natuurpuntoostbrabant.be/node/355>
- Folders bij de roll-up banners met meer uitleg:
 - Overzicht: <http://www.natuurpuntoostbrabant.be/node/338>

Tentoonstelling en folders

- Al gemaakt:
 - Algemeen
 - Dijlevallei
 - Getevallei
 - Groene Vallei
 - Hoegaardse Valleien
 - Molenbeekvallei (Leuven-oost)
 - Velpevallei

Tentoonstelling en folders

- Nog in de planning:
 - Begijnenbeekvallei
 - Vallei van de 3 Beken
 - Demervallei Diest
 - Demer- en Laakvallei
 - Dijle- en Leibeekvallei
 - Voer-Ijse- en Laanvallei
 - Winge- en Mottevallei

Roll-up Banners algemeen

 Natuurpunt Oost-Brabant! **Natuurpunt Oost-Brabant!**

Roll-up Banners Dijlevallei en Groene Vallei

Natuurpunt Vlaams-Brabant
 Regionale Vereniging Nieuw en Landschap
 We werken samen aan Vlaams-Brabant Klimaatneutraal
<https://www.vlaams-brabant.be/klimaatplan>

Natuurpunt Vlaams-Brabant
 Regionale Vereniging Nieuw en Landschap
 We werken samen aan Vlaams-Brabant Klimaatneutraal
<https://www.vlaams-brabant.be/klimaatplan>

Natuurpunt Vlaams-Brabant
 Regionale Vereniging Nieuw en Landschap
 We werken samen aan Vlaams-Brabant Klimaatneutraal
<https://www.vlaams-brabant.be/klimaatplan>

Natuurpunt Vlaams-Brabant
 Regionale Vereniging Nieuw en Landschap
 We werken samen aan Vlaams-Brabant Klimaatneutraal
<https://www.vlaams-brabant.be/klimaatplan>

Regionale Vereniging Natuur en Landschap Natuurpunt Oost-Brabant

Folder algemeen

Robuuste valleien voor versterking biodiversiteit

Biodiversiteit slaat op de verscheidenheid van leven: de verscheidenheid aan planten- en diersoorten, de genetische verscheidenheid binnen deze soorten en de verscheidenheid aan leefgebieden. Een rijke biodiversiteit staat garant voor een gezond **ecosysteem**. Dat is het geheel van alle levende organismen in een gebied en hun wisselwerking met elkaar en hun natuurlijk milieu.

Soortrijk hooiland: alleen nog te vinden in beheerde reservaten.
Foto Pieter-Jan Alles

Ecosysteemdiensten levensnoodzakelijk

De wereld kan niet zonder deze diensten. Soorten en ecosystemen zorgen bijvoorbeeld voor de productie van zuurstof, vruchtbare bodem, afbraak van dode dieren en planten, bestuiving van planten, waterzuivering en klimaatregulatie.

Biodiversiteit betekent voor de mens voedsel, bouw materiaal, brandstof (hout) en grondstoffen voor kleding en medicijnen. Maar ook recreatie, genieten van de natuur en inkomsten voor de lokale economie.

Onrustbarende achteruitgang biodiversiteit

Toch wordt de biodiversiteit **wereldwijd** bedreigd. Planten en dieren sterven uit, vooral als gevolg van menselijk handelen. En alle biodiversiteit die verloren gaat, komt nooit meer terug. Het leidt ertoe dat volledige ecosystemen minder produceren en kwetsbaarder worden voor invloeden van buitenaf. Visbestanden dreigen in te storten, bodem dreigt onvruchtbaar te worden en bijenvolkers dreigen te verdwijnen.

Deze verliezen namen de afgelopen vijftig jaar sneller toe dan ooit in de menselijke geschiedenis.

Dat geldt ook voor **Vlaanderen**. De toenemende verstedelijking en de intensieve landbouw verdringen wat er nog rest aan natuur. Dat leidt tot fragmentatie van natuur in kleine snippers. Er is de vervuiling van water, lucht en bodem ten gevolge van de hoge bevolkingsdruk, het verkeer, de industrie, door het overmatig gebruik van meststoffen en pesticiden in de intensieve landbouw. Invasieve soorten groeien soms uit tot plagen.

Nood aan robuuste, samenhangende natuurcomplexen

Door het aankoopbeleid van Natuurpunt en het in beheer nemen van natuurgebieden zijn de Hagelandse valleien onomkeerbaar in de richting van meer natuur en meer ruimte voor de rivier geduwd. In tegenstelling tot daarbuiten houdt in deze reservaten de biodiversiteit stand en gaat zelfs vooruit. Maar hoe duurzaam is die biodiversiteit? Zullen de resterende populaties op termijn niet onherroepelijk uitsterven omwille van de kleine oppervlakte en de hoge isolatiegraad van de reservaten? Daarom vragen de natuurgebieden nu om afronding tot samenhangende grote complexen in een omvattend valleisysteem met ongestoorde waterhuishouding en ruimte voor de rivier. Zo kan de vallei terug optimaal functioneren ten voordele van de biodiversiteit en als klimaatbuffer.

Robuuste Valleisystemen

Natuurpunt
Oost-Brabant

voor Klimaatbuffering en Versterking Biodiversiteit

Robuuste Valleien als klimaatbuffers en dragers van biodiversiteit

Natuurpunt
Oost-Brabant

Wij werken samen aan
Vlaams-Brabant Klimaatneutraal
<https://www.vlaamsbrabant.be/klimaatplan>

VLAAMS-
BRABANT

Regionale Vereniging Natuur en Landschap Natuurpunt Oost-Brabant

Folder algemeen

Robuuste valleien als klimaatbuffer

De klimaatopwarming is onmiskenbaar ingezet

In 2016 was de meerjarig gemiddelde temperatuur op aarde 1°C hoger dan in de referentieperiode.

Als gevolg van de opwarming zullen steeds vaker extreme hoeveelheden neerslag zorgen voor overstromingen. Ook langere perioden van droogte zullen toenemen.

Overstroming ten gevolge van extreme zomerse neerslag in 2016.
Foto Nicole Smeyers

Een verstoorde waterhuishouding

De natuurlijke waterberging is in Vlaanderen sterk achteruit gegaan door de constante toename van verharde oppervlakte. Bovendien zijn de meeste waterlopen recht getrokken of 'genormaliseerd', de vallei gebieden gedraineerd voor de intensieve landbouw en is de natuurlijke plantengroei die water kan ophouden en absorberen, verdwenen. Rivieren recht trekken om het water sneller af te voeren en steeds hogere dijken maken, zorgen enkel voor meer wateroverlast en modderstromen in steden en dorpen stroomafwaarts.

In het Natuurgebied De Demerbroeken mag de rivier nog overstromen.
Foto Achiel Feyaerts

Nood aan robuuste valleisystemen

De enige duurzame oplossing ligt in het terug laten functioneren van de natuurlijke valleisystemen. Laat rivieren terug meanderen zodat de waterafvoer vertraagd wordt. Vrijwaar de natuurlijke overstromingsgebieden van verharding en drainering. Water moet terug kunnen infiltreren gespreid over de ganse vallei, van bron tot monding. Zorg voor robuuste natuur in de hele vallei: moerassen, graslanden, ruigtes, broekbossen... die een sponsfunctie hebben en in de komgronden overstromingen toelaten.

Natuurpunt Oost-Brabant maakt er werk van

Binnen het werkingsgebied van Natuurpunt Oost-Brabant zijn rivieren met brede valleien aanwezig: Dijle, Demer, de Hagelandse Vallei (Winge/Motte), Gete en Velpe, en kleinere waterlopen zoals de Drie Beken bij Diest, de Begijnenbeekvallei, de Hoegaardse valleien, de Molenbeekvallei ten oosten van Leuven, de Groene Vallei, Voer, Ilse en Laan... In elk van deze valleien heeft de vereniging reservaatprojecten lopen en herstelt zij de natuurlijke waterhuishouding. Langs de rivieren vinden we steden zoals Leuven, Tienen, Aarschot en Diest waar telkens een actieve Natuurpunt-afdeling zich inzet voor meer natuur in de stad en open rivieren.

Alleen een totaalaanpak kan soelaas brengen

De valleien kunnen hun functie van waterberging maar leveren als ze als een geheel worden beschouwd en niet een patchwork van versnipperde percelen met verschillende en strijdige functies. Je kan niet op één perceel de waterhuishouding herstellen en op het aangrenzend perceel aan diepe ontwatering voor intensieve landbouw doen. Het herstel van het watersysteem in de valleien om de piekgebieden met overstromingen in het bebouwd gebied te vermijden, is maar mogelijk als je de vallei benadert als een samenhangend systeem.

Het pleidooi voor meer waterberging mag er niet toe leiden dat enkel de huidige natuurgebieden in de valleien worden beschouwd als goedkope opvangbekkens. Door het gebrek aan een effectief anti-erosiebeleid stromen vandaag bij hevige regenval tonnen door pesticiden en meststoffen vervuilde modder van de akkers in de reservaten. Daarbovenop komt ook nog het vuile rioolwater van overstorten. Een ramp voor de natuur en het herstel van de waterhuishouding!

Wat daarentegen nodig is, is een totaalaanpak: meer ruimte voor de rivier en waterberging en natuur over de hele vallei en de hele gradiënt en niet hier en daar gestapeld en geconcentreerd in een compartimentje waar een reservaat gelegen is.

Erosie vanuit intensief bewerkte akkers: een groot probleem.
Foto Luc Vervoort

Regionale Vereniging Natuur en Landschap Natuurpunt Oost-Brabant

Folder Groene Vallei

De Groene Vallei Biodiversiteit

Natuurpunt heeft in de Groene Vallei een netwerk van natuurreservaten uitgebouwd:
Rotte Gaten in Kortenberg, Silsombos in Kortenberg en Kampenhout, Torfbroek, Hellebos-Stentjesbos-Rotbos en Weisseterbos in Kampenhout, Molenbeekvallei en Kastanjebos in Herent, Floordambos op de grens van Steenokkerzeel, Vilvoorde en Machelen.

De plantenrijkdom in de Groene Vallei behoort tot de Europese top en vele planten zijn zeldzaam in Vlaanderen of komen alleen hier nog voor. Vooral het Torfbroek spant op dat vlak de kroon. De aanwezigheid van kwel (opstuwend grondwater) zorgt voor natte gronden die bovendien op heel wat plaatsen kalk bevatten. Op de kalkrijke graslanden groeien zeldzame soorten zoals orchideeën. Dankzij het natuurbeheer groeien zij hier welig en talrijk. Ook de fauna spreekt tot de verbeelding. Hier ontmoet je nachtegaal, blauwborst, houtsnip, havik, ijsvogel, ree, bittervoorn, vos, hermelijn, libellen, vlinders,...

- 1 Reegeit met kalf. Foto Eric Malfait
- 2 Veldparelmoervlinder op smalle weegbree. Foto Eric Malfait
- 3 De zeldzaam geworden ronde zonnedauw, een vleesetende plantje, in Torfbroek. Foto Paul Van Nuffel
- 4 In het kalkmoeras Torfbroek groeit de parnassia nog van nature. Foto Jan Wouters
- 5 Moeraswespenorchis. Foto Paul Van Nuffel
- 6 Een zee van basorchissen kleurt de hooilanden in het Silsombos. Foto Ewoud L'Amiral
- 7 Ijsvogel. Foto Eric Malfait
- 8 Knopbies. In het kalkmoeras van Torfboek heb je nog een gezonde populatie. Foto Jules Robijns
- 9 Bijenorchis. Foto Eric Malfait
- 10 Brede orchis. Foto Jules Robijns

Cover: grote muggenorchis. Foto Paul Van Nuffel
www.natuurpuntoostbrabant.be

V.v.: Hugo Abts, Leuvensestraat 6, 3010 Kessel-Lo

Robuuste Valleisystemen

Natuurpunt
Oost-Brabant

voor Klimaatbuffering en Versterking Biodiversiteit

De Groene Vallei

Natuurpunt
Oost-Brabant

Wij werken samen aan
Vlaams-Brabant Klimaatneutraal

<https://www.vlaamsbrabant.be/klimaatplan>

VLAAMS-
BRABANT

unt
bant

Regionale Vereniging Natuur en Landschap Natuurpunt Oost-Brabant

Folder Groene Vallei

De Groene Vallei Klimaatbuffer

Het project Groene Vallei

De Groene Vallei ligt in de driehoek Leuven, Brussel, Mechelen. Hier hebben de lokale Natuurpunt-afdelingen Herent, Kortenberg, Kampenhout, MaViSt (Machelen, Vilvoorde, Steenokkerzeel) een samenwerkingsproject opgezet om de beheerde natuurgebieden te verbinden tot een robuust geheel en een maatschappelijke impuls te geven aan de hele regio.

Een groenblauwe oase in een druk bevolkte regio

De Groene Vallei ligt op de overgang tussen Laag-België en de hoger gelegen leemplateau's van Midden-België. Het landschap is doorsneden met vele beken die hun weg zoeken naar de Dijle. Om enkele te noemen: de Weesbeek, de Leibeeek, de Molenbeek, de Weisseterbeek... Ze hebben nog een redelijk natuurlijke structuur en hun valleien vormen duidelijke groene linten in het landschap, nauwelijks onderbroken door aaneengesloten bebouwing of grote landbouwcomplexen.

De beekvalleien verbinden de beheerde natuurgebieden. In dit projectgebied van 1500 ha zijn meer dan 500 ha al in beheer bij Natuurpunt. Ze zijn gekenmerkt door biologisch zeer waardevolle kalkmoerassen en broekbossen, vijvers, rietland en bloemrijke hooilanden. Uniek in Vlaanderen qua biodiversiteit!

Groene Vallei als klimaatbuffer

De valleien met natuurgebieden zorgen voor een aangenaam leefklimaat in de verstedelijkte omgeving van de zgn. Vlaamse Ruit. Ze zorgen voor buffering, opslag en infiltratie van water, belangrijk in droogteperiodes. En bij piekneerslag zorgen ze voor berging van water, afremming van de afvoer en dus minder overstroming.

Om die functies voluit te kunnen vervullen is het nodig de bestaande beeksystemen in hun geheel en als samenhangend complex te behouden. Ze vrijwaren van bebouwing en verharding van welke aard ook (woningen, infrastructuur...) is even essentieel. Op die manier kunnen de natuurgebieden verder uitgebouwd en verbonden worden tot robuuste valleinatuur die de gevolgen van de klimaatwijziging kan helpen opvangen.

< Geleide wandeling tijdens de Nocturnes in het Silsombos. Foto Eric Malfait

In de winter krijgt water nog ruimte in de Molenbeekvallei.
Foto Natuurpunt Herent

Vijver in Torfbroek. Foto Jan Wouters

Focusactiviteiten

Wat zijn regionale focusactiviteiten:

- Verzorgde brede publieksactiviteiten rond thema en kwaliteitsgarantie
- Vanaf 2018 richten op:
 - Valleien en hun rol in klimaatbuffering
 - Aantonen hoe beheerde natuurgebieden sterkhouders zijn van koestersoorten en biodiversiteit

Regionale Vereniging Natuur en Landschap Natuurpunt Oost-Brabant

Wat zijn regionale focusactiviteiten:

- Instrument voor **actieve ledenwerving** door deelname
 - Gratis voor leden
 - Niet-leden vanaf 2018: **€ 5** (kinderen gratis)
- Instrument **Regionale Uitstraling**

Regionale Vereniging Natuur en Landschap

Natuurpunt Oost-Brabant

Kalenderschema:

1 ^{ste} weekend	2 ^{de} weekend	3 ^{de} weekend	4 ^{de} weekend	5 ^{de} weekend
Regio Hagelandse Heuvelstreek	Regionale NPOB-activiteit of reservedatum	Regio Midden-Brabant	Regio Velpe-Mene en Zuidoost-Brabant	Reservedatum, in overleg met NPOB

Regionale Vereniging Natuur en Landschap Natuurpunt Oost-Brabant

Ondersteuning vanuit NPOB voor deze focusactiviteiten:

- Tijdschrift Natuur & Landschap
- Website NPOB
- Nieuwsbrief NPOB

Regionale Vereniging Natuur en Landschap

Natuurpunt Oost-Brabant

- Overzicht focusactiviteiten
 - 23 februari 2019: Algemene Vergadering NPOB
 - 3 maart 2019: Boomplantdag Aronst Hoek in de kijker
 - 17 of 24 maart 2019: Natuur en erfgoed Keizersberg
 - 30 maart 2019: Uilenfietstocht Wijgmaal
 - 31 maart 2019: Bomenbrunch in Lubbeek
 - 7 april 2019: Narcissenwandeling deelgebied Pottekaashoeve Zoutleeuw (N&E)
 - 14 april 2019: Hagelands ontbijt + 30 jaar Paddepoel
 - 20 april 2019: Algemene Vergadering NP

Regionale Vereniging Natuur en Landschap

Natuurpunt Oost-Brabant

- 2019 (vervolg)
 - 26 april 2019: Natuur, erfgoed en cultuur in Vlierbeek
 - 28 april 2019: Over de grens (Bierbeek - Wallonië) (N&E)
 - Eind april 2019: fietstocht ikv Robuuste valleien
 - 4 mei 2019: Orchideeën Aardgat
 - 5 mei 2019: Open deur Snoekengracht
 - 26 mei 2019: Dijle Levend door Leuven
 - 30 of 7 juni 2019: Nieuwe natuur in de rvk, Zegelberg + Wijtbroek
 - 8 juni 2019: Beheerteamdag Vlaanderen

Regionale Vereniging Natuur en Landschap

Natuurpunt Oost-Brabant

- 2019 (vervolg)
 - 15 juni 2019: Nacht van de Vroedmeesterpad
 - 16 of 23 juni 2019: Nieuwe natuur in rvk, Hoksem + Molen + Pertseveld (N&E)
 - 22 en 23 juni 2019: Expeditie Natuurpunt
 - 14 augustus: Dijle Levend door Leuven
 - 25 augustus 2019: Fietstocht Kasseien, dit koppelen aan rvk Velpevallei (N&E)
 - 30 en 31 augustus 2019: Nacht van de Vleermuis
 - 1, 8 of 15 september 2019: nieuwe natuur in rvk: Kop van Koutenveld

Regionale Vereniging Natuur en Landschap Natuurpunt Oost-Brabant

- 2019 (vervolg)
 - 15 september 2019: Oogstfeest NP Tremelo
 - 29 september 2019: Over de grens (met Haasrode)
 - 10 november 2019: Wasplaten Koeheide
 - 15 november 2019: Verenigingsraad NPOB
 - 23 en 24 november 2019: Dag van de Natuur

Regionale Vereniging Natuur en Landschap Natuurpunt Oost-Brabant

Nieuw provinciaal project 2019-2021

- Thema: open ruimte
- Zelfde stramien als vorig project rond robuuste valleien, maar deze keer wel een halftijdse professionele medewerker gevraagd,

Regionale Vereniging Natuur en Landschap Natuurpunt Oost-Brabant

2021= NPOB 50 jaar

- Gezocht: mensen die willen meehelpen aan een speciale publicatie
- We zouden ook op een aantal strategische plaatsen bomen (lindes) willen planten

Regionale Vereniging Natuur en Landschap

Natuurpunt Oost-Brabant

Werkgroep Natuur & Erfgoed

- **Thematische werkgroep van NPOB**
- **Activiteiten**
 - Excursie: Verborgten verleden van de Paddepoel, Glabbeek
 - Focusactiviteit: Engels plein en Keizersberg Leuven.
 - Bloei voorjaarshelmbloem
 - Focusactiviteit: Aronst Hoek, Graasbeek en Hof ter Hoeven, Zoutleeuw.
 - Focusactiviteit: Wandeling 'Van bakker naar akker', Aarschot

Regionale Vereniging Natuur en Landschap

Natuurpunt Oost-Brabant

Werkgroep Natuur & Erfgoed

- **Thematische werkgroep van NPOB**
- **Activiteiten**
 - Focusactiviteit: Over de grens Bierbeek-Wallonië.
 - 'Verdwenen' Bruggenhof Betekom, een stukje boeiend verleden van de Demervallei.
 - Focusactiviteit: Hoksem en de vallei van de Mene, wandeling langs wat was, is en hopelijk zal zijn.
 - Nieuwe natuur in de ruilverkaveling: Hoksem, Pertseveld, Zegelberg en Wijtbroek

Regionale Vereniging Natuur en Landschap

Natuurpunt Oost-Brabant

Werkgroep Natuur & Erfgoed

- **Thematische werkgroep van NPOB**
- **Activiteiten**
 - Op het einde van de wereld rechtsaf. Fietstocht tussen Bierbeek en Hoegaarden
 - Focusactiviteit: Het gehucht Lelle, Lelleveld en het Hellebos, Kampenhout
 - Focusactiviteit: Straffe kost, Goetsenhoven (Tienen)